

DOI 10.36074/logos-31.03.2023.56

НАРКОМАНІЯ, ЯК ОДНА З ПРОВІДНИХ ПРИЧИН ЗЛАМАНОВОГО ЖИТТЯ МОЛОДІ

Павлюк Катерина Сергіївна

Здобувач вищої освіти медичного факультету
Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна

Краснопольська Катерина Олексіївна

Здобувач вищої освіти медичного факультету
Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна

Вовк Вікторія Ігорівна

Кандидат медичних наук, доцент кафедри неврології, психіатрії, наркології та
медичної психології медичного факультету
Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна

УКРАЇНА

Наркоманія – це залежність від будь-якого наркотичного препарату. Вона виникає внаслідок прийому психічно активних компонентів, які володіють сильним седативним ефектом. Вони можуть мати натуральне або штучне походження. В основі наркоманії лежать ті ж самі фактори, що і при інших типах імпульсивного неврозу, а саме – потреба само затвердитися й отримати задоволення.

Статистика

Згідно зі статистикою, основна частина людей, яка страждає на залежність, - дієздатні особи у віці від 15 до 30 років. Наркотики в Україні споживають близько 9% молоді у віці від 15 до 34 років. Приблизно 50% респондентів вважають, що наркотичні препарати придбати на території України неважко. 70% молоді свідчать, що дуже просто можна купити гашиш або маріхуану, 25% - героїн, 38% - екстазі. Через відносну доступність наркотиків перше їх споживання у 32% наркоманів відбувається у віці від 12 до 16 років. Як наслідок, наркоманія та тютюнопаління набуло масового характеру серед української молоді, а 90% українських наркоманів не досягли 30 років. Тобто треба приділити увагу тому, що більший відсоток наркоманії припадає саме на підлітків та дітей.

Підлітковий вік є унікальним, в цей період відбувається інтенсивна перебудова організму, що супроводжується гормональними сплесками, психологічними переживаннями і соціальною адаптацією в дорослому світі.

У 12-15 років, підлітки намагаються спробувати щось нове, виявляють інтерес до заборонених речовин, але не можуть усвідомити всієї небезпеки наркотиків. В результаті вони стикаються з проблемою наркоманії, провокує деградацію особистості, погіршення здоров'я і ряд супутніх фізіологічних і психологічних проблем.

Згідно зі статистикою, більше 25-50% дітей у віці 12-15 років мають досвід вживання наркотичних засобів, при цьому, більше половини цих дітей, мають досвід неодноразового вживання, що говорить про всю серйозність проблеми підліткової наркоманії.

Причини наркоманії

- 1) Фізіологічні.
- 2) Психологічні.

Наркоманія несе наслідки не тільки для хворого, але і для оточуючих. Вона викликає деградацію. Людина переходить в стан, коли єдиною потребою для неї залишається наркотик. Мотивацією для подальшого життя стає бажання володіти об'єктом своєї залежності. Більше того, при наркоманії підвищується ризик зараження інфекціями, процес інтоксикації змінює свідомість. Тривалість життя людини, яка споживає наркотики, зменшується в декілька раз.

Симптоми наркоманії

На наявність наркоманії вказують наступні симптоми:

- 1) Зміна в потребі у відпочинку, харчуванні;
- 2) Поява скритності, бажання усамітнитися;
- 3) Незрозумілість мови, появи специфічного жаргону;
- 4) Швидка зміна настрою без об'єктивних причин;
- 5) Неохайність – людина перестає доглядати за собою;
- 6) Поганий сон, поява грубості та дратівливості;
- 7) Зникнення грошей, цінних речей та техніки з дому;
- 8) Поява нових друзів, поведінка яких здається дивною;
- 9) Погіршення пам'яті, логіки, концентрації уваги;
- 10) Неприродні зміни у формі зіниці;

11) Порушується режим дня: хворого мучить безсоння, під'йом зранку стає неприємним і довгим. Зникає інтерес до попередніх захоплень і роботи. Наркоманія у дітей призводить до зниження відвідування школи. Зовнішній вигляд характеризується темними колами під очима, ламкими нігтями та несвіжим диханням. Сліди від ін'єкцій маскуються під подряпини.

Стадії наркоманії

Перша стадія: Перша стадія наркоманії заснована на психічному інтересі людини до седативної речовини. Епізодичний прийом набуває постійного характеру. Ейфорія від звичної дози стає не такою помітною і людина збільшує її з кожним разом. Фізична залежність відсутня, зберігається впевненість контролю над ситуацією. Схема прийому наркотиків є примітивною, але має свою специфіку: активне збудження змінюється почуттям спокою. Між перервами у першій стадії наркоманії відчувається дискомфорт, незадоволеність. Людина не має значних порушень здоров'я, зовнішньо він не відрізняється від здорових людей. Емоційне сприйняття від навколишнього стає гострим, наявне постійне бажання бути в русі. Тривалість першої стадії – від двох місяців до півроку.

Друга стадія: Під час другої стадії наркоманії формується фізична залежність. Організм адаптується під дію наркотику, а припинення його прийому супроводжується тривалими функціональними порушеннями – ломкою. Прийом речовини набуває систематичного характеру, інтервали відпочинку між ними не зменшуються. Період збудження на другій стадії зводиться нанівець, спостерігаються порушення в роботі систем життєдіяльності. Починається значна секреція слизистої, ознаки нежитю, слезотеча, біль у кінцівках, судоми та втрата свідомості. Людина втрачає вагу, у неї зникає апетит, бажання працювати, виявляються вегетативні розлади. Під час їжі може виникнути блювота або пронос. В процесі розвитку наркоманії змінюється система життєвих цінностей. Встановлюється власний стиль у музиці, одязі, усі розмови

зводяться до наркотиків. Хворий стає образливим та плаксивим. Усілякі моральні принципи зникають: близькі в його очах стають лише джерелом грошей.

Третя стадія: На третій стадії наркоманії з'являється соматичні порушення. Це тягне за собою незворотні зміни у фізіологічному та психологічному плані. Організм не може самостійно переробляти седативні засоби, відбувається отруєння. Зникає апетит, диспепсичні розлади досягають критичного рівня. Рідкий стул призводить до кахексичного схуднення. Ломка від наркоманії набуває постійного характеру. Вірогідність зараження інфекціями (гепатитом, ВІЛ і т.д.) підвищується у декілька разів. Нерозбірливий секс стає причиною статевих захворювань, позапланової вагітності. На третій стадії наркоманії у хворих ледве промацується пульс, вони апатичні і слабкі, знижен рівень артеріального тиску. Спостерігається порушення координації рухів, сухість, ламкість волосся. Дії людини стають неконтрольованими, що призводить до крадіжок та іншого криміналу. У молодому віці наркомани стають схожими на старців. Самостійно припинити вживання активних речовин на цій стадії неможливо.

Четверта стадія: Четверта стадія обумовлена повною залежністю хворого від психотропних речовин. Відбувається ураження внутрішніх органів, психологічний розлад веде до деградації особистості. Наркотики замінюють сон, їжу, захоплення. Мозок втрачає здатність самостійно контролювати рівень нейромедіаторів. Для пошуку нової дози людина здатна на все. Він не може жити без додаткового допінгу, ЦНС не в змозі адекватно реагувати на те, що відбувається довкола. Розвиваються хронічні захворювання. Високий ризик суїцидальних спроб. Лікування наркоманії та повернення до здорового життя майже неможливе. Передозування приводить до летального наслідку.

Ключові ознаки підліткової наркоманії (вік 12-15 років)

Симптоматичний прояв може мати свої особливості, залежно від типу вживаних наркотичних засобів. Але, існують загальні ознаки, завдяки яким, можна визначити причетність підлітка до вживання наркотичних речовин.

Як правило, підлітки, які вживають намагаються ухилитися від відвертих розмов на тему наркотиків, брешуть щодо місця перебування, причин затримки з прогулянок, вони віддаляються від нормальних сімейних взаємин, перестають підкорятися і порушують прямі вказівки батьків. Також про підліткову наркоманію можуть говорити різкі зміни поведінки, що супроводжуються порушенням мови і координації рухів, посилюється емоційність.

У розмовах з однолітками і друзями, підлітки вживають сленгові вислови, прямо або побічно вказують на наркотичні засоби. Після вживання, можуть проявлятися класичні симптоми у вигляді: почервоніння очей, порушення психоемоційного стану тощо.

Види наркоманії

Існують наступні види наркотичної залежності:

Кокаїнова залежність.

1. Амфетамінова залежність.

2. Полінаркоманія.

3. Каннабіоїдна наркоманія.

4. Опіоїдна наркоманія.

Діагностика наркоманії

1. Аналіз крові (квартальний тест, хіміко-токсикологічний тест)

2. Аналіз сечі (імунохроматографічний аналіз, хіміко-токсикологічний тест)

3. Аналіз слини (імунохроматографічний аналіз, хіміко-токсикологічний тест, використання апаратного аналізатору)

Комплексний підхід дає можливість оцінити особливості метаболізму, а також рівень залишкових елементів наркотичних речовин в організмі пацієнта. За необхідності проводиться психологічне тестування. За його результатами можливо виявити, чи має людина такі риси наркоманії, як імпульсивність, параноїдність, інтровертированність.

Прогноз при наркоманії залежить від таких факторів

- I. Форма і стадія наркотичної залежності;
- II. Вид психотропної речовини, яка приймається;
- III. Стать, вік, фізіологічні особливості розвитку людини;
- IV. Група підтримки зі сторони родичів та друзів;

Лікування наркоманії

Медикаментозна терапія включає в себе:

- Купірування синдрому відміни, виведення токсичних речовин з організму, нормалізація процесів життєдіяльності;
- Стабілізація обміну речовин, сприятливий вплив на психологічний стан пацієнта;
- Оцінка рівня емоційної залежності від наркотика, проходження сеансів психотерапії;
- Створення подальших умов для підтримки нормального функціонування організму;

Профілактика наркоманії

- a) Пояснення про наркотики у сім'ї від раннього віку;
- b) Відвідування наркотичних диспансерів;
- c) Проводити уроки за темою «Скажи наркотикам «ні»» у школах та університетах;
- d) Мати знання для розпізнавання наркотичного сп'яніння

Профілактика та лікування суспільства від наркоманії повинна базуватися на простих принципах, яких необхідно притримуватися по відношенню до виховання підростаючого покоління і праці з дорослою частиною населення.

Профілактика повинна ґрунтуватися на принципі надання підліткам і дітям альтернативи наркотикам. В якості заміни психотропних засобів повинні виступати усілякі творчі гуртки та спортивні секції. При цьому держава повинна піклуватися доступністю такого виду соціального розвитку дітей. Також потрібно сформулювати всередині суспільства стійкий постулат про те, що спорт, творчість і захоплення наукою – це круто, престижно та захопливо.

Наслідки підліткової наркоманії

Наслідки є дуже негативними. Молоді наркомани можуть страждати від затримки в інтелектуальному і фізичному розвитку, у них спостерігаються порушення роботи функцій внутрішніх органів, психічні відхилення, у дівчат – порушення менструального циклу і безпліддя, а у чоловіків – імпотенція. Також нерідко виникають супутні захворювання, що передаються через укол шприца або статевим шляхом: гонорея, сифіліс, ВІЛ, а також інші інфекції.

Висновок

Можна дійти до висновку, що розповсюдження наркотиків з кожним роком росте, та багато молоді/дорослих людей підсаджуються на їх вживання. Лікарі-наркологи та й інші спеціальності повинні розпізнавати залежність пацієнтів на різних стадіях, для того, щоб вчасно зупинити «швидку смерть» людини. Перш

за все, впливають на нервову систему та головний мозок. Внаслідок впливу наркотичних речовин знижуються інтелектуальні здібності людини, і вона поступово дурніє, доходячи до втрати свого індивіда. Всі ці та вищесказані ознаки наркоманії провакують читачів та лікарів звернути ретельну увагу на цю проблему, задля подальшого покращення людського життя, через боротьбу та відмову від наркотичних речовин.

Список використаних джерел:

- [1] Книга Ю. Пакін: Лікування наркоманії: фактори успіху Вийшла книга «Лікування наркоманії: фактори успіху», Київ, 2016 р. Автор книги керівник Клініки АТОС професор Юрі
  - [2] Drug addiction: from bench to bedside. <https://www.nature.com/articles/s41398-021-01542-0>
  - [3] Chen C-Y, Storr CL, Anthony JC. Early-onset drug use and risk for drug dependence problems. *Addict Behav.* 2009;34(3):319- 322. doi:10.1016/j.addbeh.2008.10.021
  - [4] Lander L, Howsare J, Byrne M. The impact of substance use disorders on families and children: from theory to practice. *Soc Work Public Health.* 2013;28(0):194-205. doi:10.1080/19371918.2013.759005
-